

Mənfəət Vergisi və Gəlirdən Çıxılan Xərclər

Vergi ödəyicisinin gəliri ilə gəlirdən çıxılan xərc arasındakı fərq onun mənfəətidir. Mənfəət vergisi dedikdə, məhz qazanılmış mənfəətin Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş müəyyən faizlərlə hesablanmış vəsaitdir.

Mənfəət vergisi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikasında rezident və qeyri-rezident müəssisələr mənfəət vergisi ödəyicisidir.

1. Rezident müəssisənin bütün gəlirləri, həmçinin onun Azərbaycan Respublikası hüdüdlərindən kənarında fəaliyyət göstərən daimi nümayəndəlikləri vasitəsilə əldə etdiyi gəlirləri, Azərbaycan Respublikası hüdüdlərindən kənarında əldə etdiyi dividend, faiz, royalti ilə Azərbaycan Respublikası Vergilər Məcəlləsində göstərilən, gəlirdən çıxılan xərc arasındakı fərq mənfəətdir. Rezident müəssisənin göstərilənlərə uyğun olaraq hesablanmış mənfəəti vergitutma obyektidir.
2. Qeyri-rezident müəssisənin Azərbaycan Respublikasında özünün daimi nümayəndəliyi vasitəsilə fəaliyyətdən əldə etdiyi mənfəətdən vergi ödəyir. Yeni daimi nümayəndəliyi ilə bağlı Azərbaycan mənbəyindən əldə etdiyi bütün gəlirinin Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq həmin gəlirin əldə edilməsinə çəkilən xərclər çıxıldıqdan sonra qalan mənfəəti vergiyə cəlb olunur.
3. Qeyri-rezident hüquqi şəxslərin daimi nümayəndəliyi ilə bağlı olmayan, lakin Azərbaycan mənbəyindən əldə edilən ümumi gəlirindən Vergilər Məcəlləsinin 125-ci maddəsində nəzərdə tutulduğu hallarda xərclər çıxılmadan ödəmə mənbəyindən vergiyə cəlb olunur. Ödəmə mənbəyində tutulan vergilərlə ətraflı buradan tanış ola bilərsiniz.
4. Azərbaycan Respublikasında daimi nümayəndəliklə bağlı olmayan əmlak təqdim edilməsindən gəlir əldə edən qeyri-rezident müəssisənin təqvim ili ərzində Azərbaycan mənbəyindən əldə etdiyi mənfəətdən vergi tutulur.

Mənfəət vergisi dərəcəsi

Azərbaycan Respublikasında Vergi məəcəlləsinə uyğun olaraq, müəssisələrin fəaliyyəti nəticəsində əldə etdiyi xalis mənfəətdən ümumi qaydada 20% dərəcəsi ilə vergi tutulur. Mikro bizneslərin təşviqi səbəbi ilə edilmiş güzəştlərə əsasən mikro bizneslərdə mənfəətin 5% dərəcəsi ilə vergi tutulur. Qeyri-rezident hüquqi şəxsin daimi nümayəndəliyi ilə bağlı olmayan, lakin Azərbaycan mənbəyindən əldə etdiyi ümumi gəlirindən ödəmə mənbəyindən tutulan vergi dərəcəsi ilə vergiyə cəlb olunur.

Mənfəət Vergisindən Azadolmalar

Aşağıdakı hallarda qazanılmış gəlirlər sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə olunur gəlirlər mənfəət vergisindən azaddır:

- Xeyriyyə təşkilatlarının gəliri;

- Qeyri-kommersiya təşkilatlarının aldıqları əvəzsiz köçürmələr, üzvlük haqları və ianələr;
- Beynəlxalq, dövlətlərarası və hökumətlərarası təşkilatların gəlirləri;
- Alınmış sığorta ödənişləri (həmin sığorta hadisəsi ilə əlaqədar zərərə aid edilən məbləğlərdən başqa);
- Təhsil müəssisələrinin, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsil alması üçün yaradılmış xüsusi təhsil müəssisələrinin mənfəəti (mənfəətin dividendlərin ödənilməsinə yönəldilən hissə istisna olmaqla);
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dövlət büdcəsinə olan vergi borclarının silinməsindən əldə olunan gəlir. Neft-qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü, ixrac boru kəmərləri haqqında və bu qəbildən olan digər sazişlərə uyğun olaraq əsas fondların, daşınar əmlakın və digər aktivlərin hər hansı şəkildə həmin sazişlərdə Azərbaycan Respublikasını təmsil edən tərəfə təqdim edilməsi üzrə əməliyyatlar;
- Sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının idarəedicisi təşkilatının və ya operatorunun mənfəətinin sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının infrastrukturunun tikintisinə və saxlanılmasına yönəldilmiş hissəsi;
- Sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxslərin sənaye və texnologiyalar parkındakı fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlir - qanunvericiliyə uyğun olaraq sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatdan alındıqları hesabat ilindən başlayaraq - 10 il müddətinə;
- Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan (o cümlədən, sənaye üsulu ilə) hüquqi şəxslərin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri - 2014-cü il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə;
- Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin və uşaq evlərinin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri 2014-cü il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə;
- "Torpaqların dövlət ehtiyacı üçün alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hüquqi şəxslərə ödənilən kompensasiya;
- İnvestisiya təşviqi sənədini almış hüquqi şəxsin həmin sənədi aldığı tarixdən əldə etdiyi mənfəətin 50 faizi - 7 il müddətinə;
- Vergi ödəyicisinin azı 3 (üç) il ərzində mülkiyyətində olan iştirak payının və ya səhmin təqdim edilməsindən əldə olunan gəlirlərinin 50 faizi;
- Mikro sahibkarlıq subyekti olan hüquqi şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdikləri mənfəətin 75 faizi;
- KOB klaster şirkətinin mənfəəti – KOB klaster şirkətinin KOB klaster şirkətlərinin reyestrinə daxil edildiyi tarixdən 7 il müddətinə;
- KOB klasterin iştirakçısı olan hüquqi şəxsin KOB klaster şirkəti ilə bağlanmış müqavilə əsasında təqdim etdiyi mal (iş, xidmət) üzrə əldə etdiyi mənfəətin kapital xarakterli xərclərin çəkilməsinə yönəldilən hissəsi – 7 il müddətinə;
- Mikro və ya kiçik sahibkarlıq subyekti olan və hüquqi şəxs kimi fəaliyyət göstərən startapların "Startap" şəhadətnaməsi aldığı tarixdən innovasiya fəaliyyətindən əldə etdikləri mənfəəti – 3 il müddətinə.

Mənfəət vergisində güzəşt tətbiq olunan müəssisələr isə aşağıdakılardır:

- Əlillərin və ya sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların ictimai təşkilatlarına məxsus olan işçilərinin ümumi sayının azı 50 faizi əlillərdən və ya sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək şəxslərdən ibarət olan istehsal müəssisələrinin mənfəət vergisinin dərəcəsi 50 faiz azaldılır.

1 yanvar 2019-cu ildən başlayaraq POS terminal vasitəsilə nağdsız pərakəndə satış və ictimai iaşə üzrə nağdsız gəlir nisbətini nəzərə alaraq, 3 il müddətinə 25% azaldılır. Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada gəlirlərin və xərclərin uçotunu aparan, ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan alınmayan və əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatadək olan rezident müəssisənin təsisçisi (payçısı) və yaxud səhmdarları olan hüquqi şəxslərin dividend gəlirləri vergidən azaddır.

Gəlirdən çıxılan xərclər:

Aşağıdakı xərclərin gəlirdən çıxılmasına icazə verilir.

- Gəlirdən çıxılmayan xərclərdən başqa gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı olan bütün xərclər, həmçinin qanunla qanunla nəzərdə tutulmuş icbari ödənişlər;
  - Ümitsiz borclar;
  - Ehtiyat sığorta fondlarına ayırmalar;
  - Elmi tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə konstruktor işlərinə çəkilən xərclər;
  - Amortizasiya ayırmaları və gəlirdən amortizasiya olunan aktivlər üzrə çıxılan məbləğlər;
  - Geoloji-kəşfiyyat işlərinə və təbii ehtiyatların hasilatına hazırlıq işlərinə çəkilən xərclər;
  - Qeyri-maddi aktivlərə çəkilən xərclər;
  - Sahibkarlıq və qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətində istifadə edilən əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya hesablamaları;
  - Öz işçilərinin xeyrinə əmlakın zərərdən sığortalanması, habelə xarici sığortaçılar ilə bağlanmış həyat sığortası müqavilələri üzrə sığorta haqları istisna olmaqla, sığortalı və təkrarsığortalının ödədiyi sığorta haqları gəlirdən çıxılır;
  - Əməkhaqqı kartlarının alınmasına çəkilən xərclər;
  - Hüquqi və fiziki şəxslərin bir ildən artıq müddətə təsərrüfat fəaliyyətində istifadə etdikləri qeyri-maddi obyektlərə çəkilən xərclər amortizasiya ayırmaları şəklində gəlirdən çıxılır;
- Təmirə bağlı xərclər Vergi Məcəlləsinin 115-ci maddəsində qeyd olunan faiz dərəcələri üzrə gəlirdən çıxılır.

Borc faizlərinin gəlirdən çıxılması (Thin Capitalisation)

• Xaricdən alınmış borclar üzrə, habelə qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslərin bir-birinə ödədikləri faizlərin faktiki məbləği (hesablama metodundan istifadə edildikdə ödənilməli faizlərin məbləği) faizlərin aid olduğu dövrdə eyni valyuta ilə, oxşar müddətə verilmiş banklararası kredit hərəracında olan və ya hərəraclar keçirilmədiyi təqdirdə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının dərc etdiyi banklararası kreditlər üzrə faizlərin orta səviyyəsinin 125 faizdən artıq olmamaqla gəlirdən çıxılır. Bu maddənin digər müddəalarından asılı olmayaraq, xaricdən alınan borclar (xarici banklar və kredit təşkilatları tərəfindən verilmiş, habelə xarici birjalarda ticarət olunan istiqrazlar üzrə borclar istisna olmaqla) vergi ödəyicisinin xalis aktivlərindən (kapitalından) iki dəfədən çox olduğu halda, borcun xalis aktivdən (kapitaldan) iki dəfədən çox olan hissəsinə görə hesablanmış faizlərin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir. Bu maddənin müddəaları rezident banklara və kredit təşkilatlarına aid edilmir.

Zərərlərin keçirilməsi (Loss Carry-Forward)

Müəssisənin gəlirlərdən çıxarılmasına yol verilən xərclərinin gəlirdən artıq olan hissəsi beş ilədək davam edən sonrakı dövrə keçirilir və illər üzrə məhdudiyət qoyulmadan həmin illərin mənfəəti hesabına kompensasiya edilir. Fiziki şəxsin - sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə edilən ümumi gəlirindən çıxılmasına yol verilən xərclərinin belə ümumi gəlirdən artıq olan hissəsi digər gəlirlərdən çıxıla bilməz, lakin gələcək dövrlərdə sahibkarlıq fəaliyyətindən ümumi gəlir hesabına kompensasiya edilməsi üçün üç ilədək davam edən sonrakı dövrə keçirilə bilər.

Mənfəət Vergisi Bəyannaməsinin təqdim edilməsi

Mənfəət vergisi üçün təqvim ili hesabat dövrü sayılır. Vergi ödəyiciləri hesabat ilindən sonrakı ilin Mart ayının 31-dən gec olmayaraq təbə olduğu müvafiq vergi orqanına Mənfəət Vergisi Bəyannaməsi təqdim etməlidir. Vergi ili üçün 31 Mart tarixinədək son hesablamalar aparılmalı və hesablanmış mənfəət vergisi ödənilməlidir. Hüquqi şəxslər rüb başa çatdıqdan sonar 15 gün müddətində cari ödəmələri müvafiq vergi orqanına ödəməli və cari mənfəət vergisi bəyannaməsini vergi orqanına təqdim etməlidir. Mənfəət vergisi bəyannaməsini və ya vergi öhdəliyinin yaranmaması barədə müvafiq arayışı əsas olmadan müəyyən edilən müddətdə təqdim etməyən vergi ödəyicisinə 40 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq olunur.

Sadələşdirilmiş Vergi

Aşağıdakı hallarda vergi ödəyiciləri ümumi dövriyyədən, yəni gəlirlərdən xərclər çıxılmadan 2% dərəcə ilə sadələşdirilmiş qaydada vergi ödəyə bilərlər:

ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan alınmamış və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatların həcmi 200.000 manat və ondan az olan şəxslər;

• Pərakəndə satış qaydasında malların təqdim edilməsini həyata keçirən vergi

ödəyicisi, eyni zamanda, topdansa satış qaydasında malların satışını həyata keçirdikdə, rüb ərzində elektron qaimə-faktura ilə rəsmiləşdirilməli olan əməliyyatların həcmi ümumi ticarət əməliyyatlarının həcmindən 30 faizdən çox olmadıqda.

Aşağıdakı hallarda vergi ödəyiciləri ümumi dövriyyədən, yəni gəlirlərdən xərclər çıxılmadan 8% dərəcə ilə sadələşdirilmiş qaydada vergi ödəyə bilərlər:

• Vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatdan artıq olan ictimai iaşə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər;

- Sadələşdirilmiş vergi ödəyiciləri satışlarına ƏDV tətbiq etməkdən azadlardır.